

POSITIONSPAPPER FÖR INFRASTRUKTUR

EN VÄL UTVECKLAD SYDSVENSK INFRASTRUKTUR GYNNAR HELA SVERIGE

REGIONSAMVERKAN SYDSVERIGE

2020

ETT STARKT SYDSVERIGE GYNNAR HELA SVERIGES TILLVÄXT OCH UTVECKLING

En genomtänkt infrastruktur är en grundförutsättning för samhällets förbättring. Tillgängligheten till arbete, bostad, utbildning, kultur och service genom smidiga kommunikationer är viktig i människors vardag. Transportsystemets funktion och utveckling, både för personresor och godstransporter är även avgörande faktorer för att kunna knyta samman Sydsverige och stärka företagens konkurrenskraft. Det strategiska läget och kopplingarna mot kontinental Europa gör att ett starkt Sydsverige gynnar hela Sveriges tillväxt och utveckling.

Vi sex regioner i Regionsamverkan Sydsverige vill samverka med staten, kommunerna, näringslivet

och andra aktörer för att på bästa sätt ge förutsättningar för Sydsveriges och därmed för hela Sveriges utveckling. Infrastruktur, kollektivtrafik, bebyggelseplanering, näringslivsutveckling, forskning och innovationer hänger nära samman och måste samspela för att gemensamma mål ska kunna nås och resurserna användas effektivt.

Vi har enats om utgångspunkter för den framtida utvecklingen av infrastrukturen genom att samlas kring tre gemensamma sydsvenska positioner. Vi utgår från dessa i vår planering och föreslår att de tas som utgångspunkt i statens planering av infrastrukturen.

Regionsamverkan Sydsverige är ett samarbete kring bland annat infrastruktur, kollektivtrafik, kultur, arbetsmarknad och kompetensförsörjning samt bredband och digitalisering. Målsättningen är att skapa en grund för ökad tillväxt och hållbar utveckling.

SYDSVERIGES GEMENSAMMA POSITIONER I UTVECKLING AV TRANSPORTSYSTEMET ÄR:

- ▶ **NATIONELL OCH INTERNATIONELL TILLGÄNGLIGHET** – SNABB UTBYGGNAD AV NYA STAMBANOR MED CENTRALA STATIONSLÄGEN OCH KOPPLINGSPUNKTER TILL SÖDRA STAMBANAN OCH ANSLUTANDE UPPGRADE-RADE TVÄRBANOR SAMT FÄRDIGSTÄLLANDE AV VÄSTKUSTBANAN.
- ▶ **SAMMANKNUTET SYDSVERIGE** – UTVECKLING OCH UNDERHÅLL AV JÄRN-VÄGAR OCH VÄGAR SOM STÖDJER DEN FLERKÄRNIGA ORTSTRUKTUREN MED TILLVÄXTMOTORER, KÄRNOR OCH DERAS OMLAND. STARKA STRÅK GENOM SYDSVERIGE SOM ÄR LÄNKADE MED SAMMANBINDANDE TVÄRFÖRBINDELSER.
- ▶ **KONKURRENSMÄSSIGA OCH HÅLLBARA GODSTRANSPORTER** – ÖKAD TRANSPORTKAPACITET FÖR EFFEKTIVA OCH KLIMATSMARTA TRANSPORTER FÖR NÄRINGS-LIVET.

Lennarth Förberg
Regionstyrelsens ordförande
Region Blekinge

Mikaela Waltersson
Regionstyrelsens ordförande
Region Halland

Maria Frisk
Regionstyrelsens ordförande
Region Jönköpings län

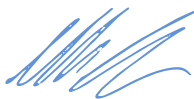
**VÅR ENIGHET OM DESSA POSITIONER SYFTAR TILL EN STÄRKT
OCH HÅLLBAR UTVECKLING I SÖDRA SVERIGE GENOM ATT:**

- Skapa en välfungerande helhet som korrigerar brister i nuvarande transportsystem
- Utnyttja gjorda och planerade investeringar på bästa sätt
- Undanröja flaskhalsar, öka resiliensen (återhämtningsförmågan) och skapa redundans i det internationella, nationella och regionala transportsystemet
- Förbättra pendlingsmöjligheter med konkurrenskraftiga restider och se till hela resan-perspektivet
- Koppla samman och förstora arbetsmarknader för att öka sysselsättningen och främja kompetensförsörjning
- Skapa en integrerande infrastruktur med fokus på boende och tillgänglighet
- Koppla samman stad och landsbygd
- Utveckla en gränsöverskridande kollektivtrafik- och infrastrukturplanering
- Planera för ett långsiktigt hållbart och fossilfritt transportsystem

---

Angelica Katsanidou
Regionstyrelsens ordförande
Region Kalmar län

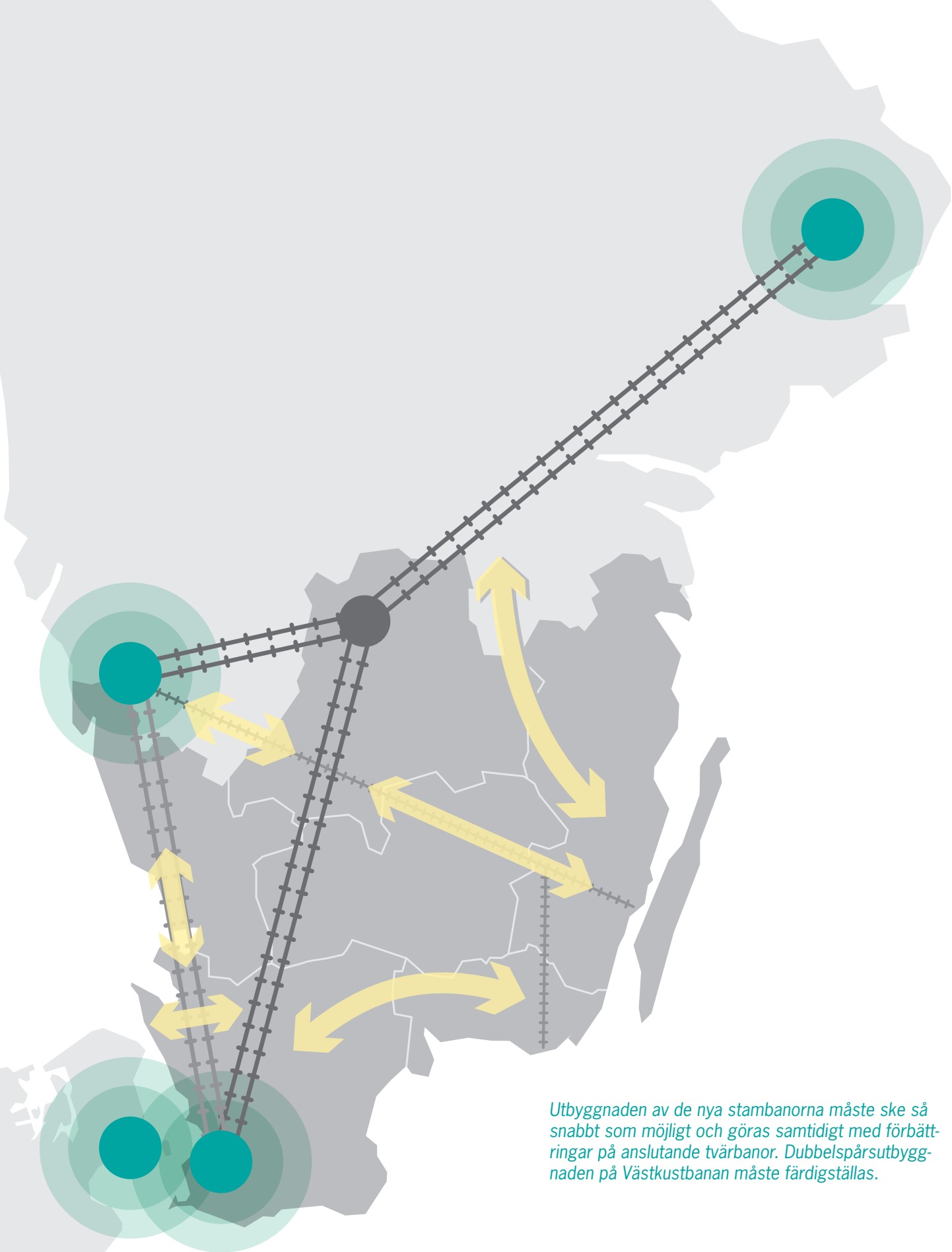

Mikael Johansson
Regionstyrelsens ordförande
Region Kronoberg

Carl Johan Sonesson
Regionstyrelsens ordförande
Region Skåne

POSITION 1

NATIONELL OCH INTERNATIONELL TILLGÄNGLIGHET

Sydsverige har en fjärdedel av landets befolkning och har ett strategiskt läge i Sverige med nära koppling till såväl kontinentala Europa som Mälardalen och Västsverige. Med stora investeringar i infrastruktur i vårt närområde förstärks Sydsveriges strategiska läge. Sverige behöver möta denna utveckling med ökad kapacitet för såväl gods- som persontrafik fram till landgräns samt över denna. En av de viktigaste satsningarna för framtiden är utbyggnaden av nya stambanor, där Sydsverige kommer att spela en viktig roll för trafikeringen på banorna samt till och från kontinentala Europa.

De internationella kopplingarna mot Norge, Danmark, Tyskland, Polen och Baltikum, den globala tillgängligheten via Kastrup, samt möjligheterna att bättre knyta samman Sydsverige med snabba tåg är av stor betydelse. De nya stambanorna och

en utbyggd Västkustbana kommer minska tidsavstånden inom Sverige och skapar även förutsättningar för fler långväga klimatvänliga resor till och från Europa. För att ge den interregionala trafiken möjlighet att knyta samman Sydsveriges olika delar krävs att anslutande tvärbanor har funktionella kopplingar till nuvarande banor och kommande nya stambanor. Det förutsätter att de nya stambanorna planeras samordnat med anslutande banor och har centrala stationslägen samt synkroniserat med den regionala tågtrafikens behov. Satsningarna på de anslutande banorna kan inte vänta, utan måste ske parallellt för att skapa nödvändig regional tillgänglighet och resandeunderlag för den nationella tågtrafiken. Härigenom uppstår störst samhällsekonomisk nytta av de mycket stora investeringar som planeras.

VAD KRÄVS?

Vi sex regioner värnar utvecklingen av den nationella och internationella tillgängligheten som sammanlänkar Skandinavien med kontinentala Europa. Vi tillhandahåller och vill förbättra den interregionala tågtrafiken genom att erbjuda ett taktfast och attraktivt reseutbud med korta restider inom Sydsverige som ansluter till den nationella och internationella trafiken. Vi ser därmed fem punkter som bör prioriteras i planerna för investeringar i den statliga infrastrukturen för bästa effektivitet och användning av resurser:

- De nya stambanorna byggs ut så snabbt som möjligt då de stora nyttorna erhålls först när hela systemet är i funktion.
- Utbyggnaden av nya stambanor finansieras utanför

ramarna för den nationella planen och påbörjas utifrån storstäderna, där kapacitetsbristerna är störst redan idag.

- De nya stambanornas utbyggnad sker samtidigt med förbättringar av de anslutande banorna för att öka nationell och regional tillgänglighet inom en större geografi.
- Färdigställa utbyggnad av Västkustbanan och möjliggöra snabb trafik som ökar tillgängligheten till Göteborg, Kastrup, Köpenhamn och norra Tyskland.
- Säkerställa en hög grad av resiliens och skapa redundans i förbindelser till och från kontinentala Europa för tillförlitlig gods- och persontrafik.

POSITION 2

SAMMANKNUTET SYDSVERIGE

Sydsverige har en flerkärnig orsstruktur som är en tillgång och viktig utgångspunkt för hur utveckling och planering av transportsystemet ska ordnas. I alla delar av Sydsverige finns tillväxtmotorer och regionala kärnor, städer med dynamisk tillväxt och goda utvecklingsförutsättningar. Tillväxtmotorerna har stark befolknings- och sysselsättningstillväxt som skapar tillväxteffekter för sitt omland, och har därmed stor betydelse för sina respektive regiondelar. En flerkärnighet som stärks av goda förbindelser mellan städerna och ett gott samspel mellan städerna och omgivande landsbygd ökar robustheten på arbetsmarknaden och i företags och människors möjligheter. För att Sydsverige ska kunna utvecklas, till gagn för hela Sverige, behöver den flerkärniga ortstrukturen stödjas genom väl fungerande sammanbindande stråk av järnvägar och vägar, kompletterat med tillgänglighetsskapande finmaskigt regionalt och lokal vägnät.

STÖRRE OCH INTEGRERANDE ARBETSMARKNADSREGIONER FÖR ETT KONKURRENSKRAFTIGT NÄRINGSLEV

En gemensam strategisk planering av infrastruktur och kollektivtrafik skapar förutsättningarna för en ökad tillgång till arbetsmarknad och utbildning. I en global ekonomi är näringslivets konkurrens- och attraktionskraft beroende av goda och tillförlitliga kommunikationer. En ökad rörlighet skapar stor social nytta i det moderna samhället och har en integrerande funktion. Det är även en viktig grund för kompetensförsörjningen och ger ökade möjligheter för matchning på arbetsmarknaden.

I Sydsverige finns 11 universitet och högskolor

samt världsunika forskningsanläggningar och innovationsarenor i världsklass. För den svenska innovationskraftens tillväxt måste infrastrukturen koppla samman lärosäten och forskningsanläggningar, samt göra dem tillgängliga för studenter, forskare, arbetskraft och inte minst den internationella omvärlden. Detta är en grundbult för Sveriges framtida internationella konkurrenskraft.

TRANSPORTSYSTEM FÖR ETT HÅLLBART SAMHÄLLE

Kollektivtrafiken är en förutsättning för att nå flera viktiga samhällsmål som regional tillväxt och en hållbar utveckling. Regionsamverkan Sydsverige har i positionspaperet Kollektivtrafik för ett enat Sydsverige stadfast en utveckling av kollektivtrafiken utifrån resenärens, trafikeringens och samhällets perspektiv. De gemensamma ställningstagandena kring utvecklingen av den regiongränsöverskridande kollektivtrafiken inom Sydsverige är att:

- Kollektivtrafiken ska vara enkel att använda, erbjuda snabba, punktliga och bekväma resor.
- Kollektivtrafiken i Sydsverige ska knyta samman tillväxtmotorer och regionala kärnor och stärka deras samspel med sitt omland.
- Kollektivtrafiken ska i de starka stråken erbjuda restider som är tydligt kortare än med bil.

De sydsvenska regionerna prioriterar en fortsatt utveckling av kollektivtrafiken där den regionala tågtrafiken är ryggraden i systemet. I relationer där

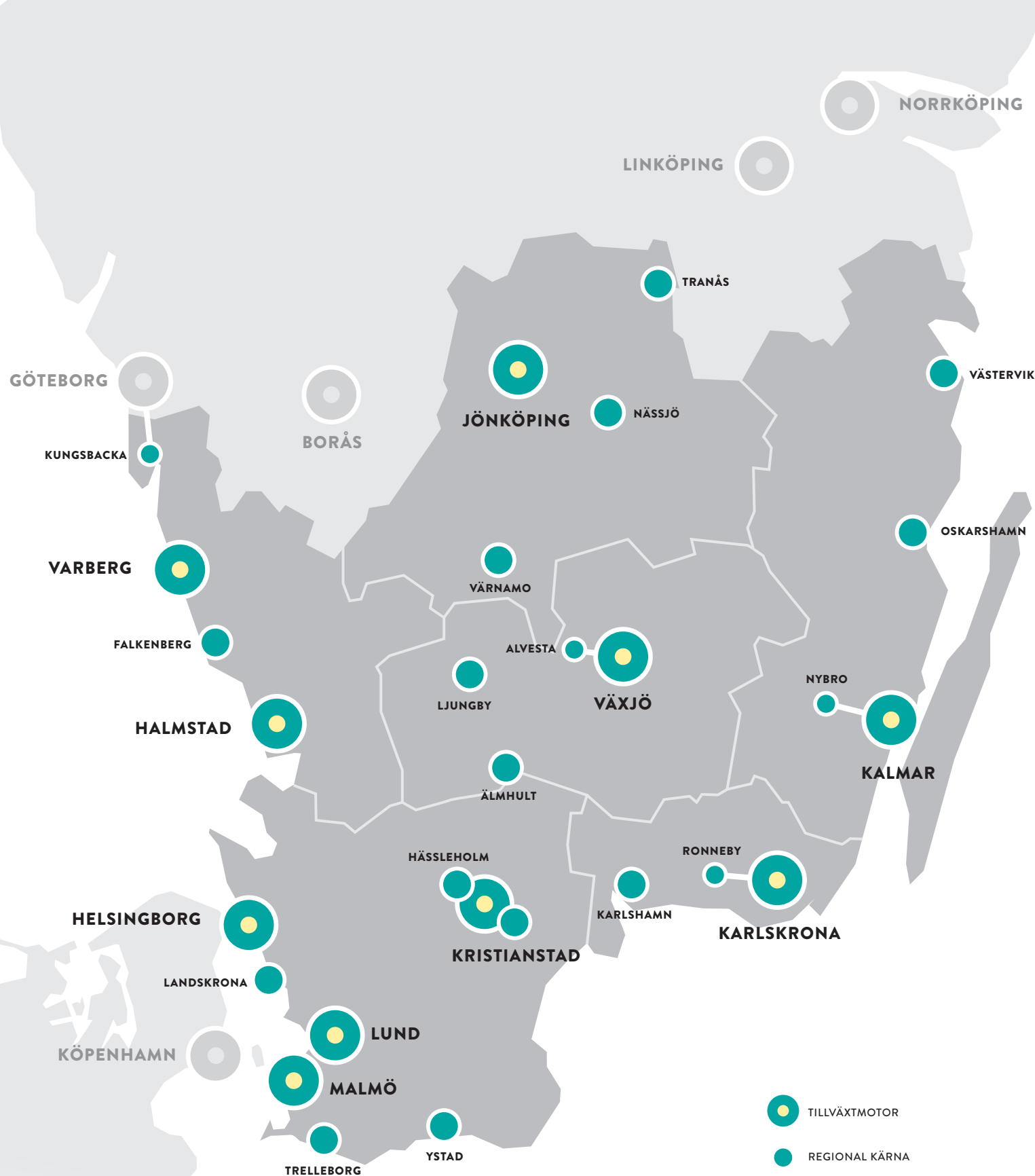

järnväg saknas är snabb och högklassig busstrafik ett bra alternativ. Detta är grunden för att skapa ett sammanknutet Sydsverige. I städerna prioriteras framkomlighet för kollektivtrafiken och utveckling av cykelvägnätet. Ett cykelvägnät som ska knyta an till de regionala och nationella cykelleder som genomkorsar södra Sverige.

Den idag omfattande trafikeringen på järnvägsnätet i södra Sverige och en växande efterfrågan på tågtrafik innebär en hög belastning och kapacitetsbrist på banorna. Den hårda belastningen medför störningar i systemet som får stora konsekvenser för såväl resenärer som gods. Att öka resiliensen i järnvägssystemet är därför av stor betydelse. Det finns behov av att effektuera insatser som krävs för att höja järnvägarnas skick och återhämta ett efterfatt underhåll. För att möta en ökande efterfrågan behövs i många fall investeringar i stationsanläggningar, dubbelspår och trimningsåtgärder. Detta ger ökad kapacitet, kortare restider och ett mindre sårbart system.

ETT MODERNT OCH DYNAMISKT VÄGTRANSPORTSYSTEM

För att uppnå en hållbar samhällsutveckling och målen för transportsystemet krävs insatser i alla dess delar. De olika transport- och färdmedlen ska samverka och komplettera varandra och erbjuda hållbara transport- och resmöjligheter. Det behövs en samordning mellan bebyggelse- och infrastrukturplanering som ser till behovet av resor till arbete, studier och service utifrån ett hela resan-perspektiv. I transportsystemet ska människor i alla åldrar, med olika bakgrund och med olika förmågor kunna ta sig fram och känna sig trygga. För att kunna utveckla ett modernt och dynamiskt transportsystem i alla sina delar krävs, förutom insatser i de nationella stråken, fortsatta insatser för att åtgärda de stora brister som finns inom de regionala och lokala vägsystemen. Resurser inom infrastrukturplanerna behöver allokeras för att kunna göra satsningar på trafiksäkerhet, cykelvägar, hållplatser, samåkningsparkeringar med mera för att kunna uppnå ett långsiktigt hållbart transportsystem.

Den flerkärniga strukturen i Sydsverige är en tillgång som ska tas tillvara genom bra tillgänglighet mellan tillväxtmotorer och regionala kärnor samt genom att stärka deras samspel med sitt omland.

VAD KRÄVS?

Vi sex regioner skapar tillväxt, fler arbeten och social sammanhållning genom att öka närheten mellan tillväxtmotorer och regionala kärnor genom att satsa på utveckling och utbyggnad av kollektivtrafiken samt införa ny teknik och lösningar för resande och transporter av varor. Kollektivtrafiken i Sydsverige ska knyta samman tillväxtmotorer och regionala kärnor och stärka deras samspel med sitt omland. En viktig del är att den regionala tågtrafiken erbjuder tillförlitliga och attraktiva resmöjligheter samt korta restider.

Vi implementerar högklassiga busslösningar vilket kräver insatser i infrastrukturen såväl i tätorter som på landsbygden. Tillsammans med kommunerna bygger vi ut kollektivtrafiken utifrån att transportsystemet ska vara tillgängligt för alla och fossilbränslefrött. Vi har höga ambitioner gällande utbyggnad av cykelvägar dels i stadsmiljöer för att korta bilresor ska kunna ersättas med cykel och dels för att knyta ihop landsbygd och stad. Vi ser därmed nio punkter som bör prioriteras i planerna för investeringar i den statliga infrastrukturen för bästa effektivitet och användning av resurser:

- De ekonomiska ramarna till länsplanerna utökas så att de brister och utvecklingsbehov som finns inom transportsystemet och ska finansieras inom regionernas infrastrukturplaner, ges möjlighet att åtgärdas. Detta är av vikt för att uppnå de transportpolitiska målen och regionala utvecklingsmål.
- Säkerställa genomförandet av drift- och underhållsåtgärder som krävs för en robust och tillförlitlig trafikering av järnvägarna. Södra stambanan och Väst kustbanan är särskilt viktiga för såväl den interregionala som den regionala tågtrafiken.
- Trimma järnvägssystemet för ökad tillförlitlighet och kapacitet samt kortare restider.
- Uppgradera de banor som ska anslutas till de nya stambanorna för ökad kapacitet och kortare körtider, så att ett sammanhållet tågssystem skapas och möjliggör effektiva trafikeringsupplägg och vidgat resandeunderlag. Det är särskilt betydelsefullt att utifrån den bristanalys som gjorts för Kust- till kustbanan att säkerställa en nivåhöjning av banan.
- Utveckla stationer och knutpunkter mellan banorna till effektiva noder för samordning av nationell, interregional, regional och lokal kollektivtrafik. Den långsiktiga funktionen för Södra stambanan säkerställs, både före och efter utbyggnad av den nya stambanan.
- Långsiktigt säkrad tillgång till de nya stambanorna för snabba storregionala tåg med attraktiva trafikeringsupplägg för att möjliggöra investeringar i nya fordon.
- Effektiva kopplingar mellan städer och deras omland genom att öka framkomligheten för busstrafiken samt bygga busshållplatser med hög kvalitet på det statliga vägnätet.
- Utveckling och incitament för införande av ny teknik för hållbara drivmedel, trafikantinformation och effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen.
- Ökad satsning på cykelvägar för att skapa sammanhängande cykelvägnät. Knyt ihop det statliga väg- och cykelvägnätet med det kommunala.

POSITION 3

KONKURRENSMÄSSIGA OCH HÅLLBARA GODSTRANSPORTER

Sveriges perifera läge i förhållande till flera tunga marknader för utrikeshandeln innebär att effektiv infrastruktur och logistik är av särskild betydelse för landet. Sydsveriges strategiska läge mot kontinentala Europa gör att en stor del av Sveriges import och export passerar genom området varje år, det vill säga 41 procent av importvärdet respektive 31 procent av exportvärdet. Här går förbindelserna mellan det kontinentala Europa och Skandinavien, och Sydsvrige har därmed en nyckelroll i Trans-European Transport Network (TEN-T) svenska delar. Flera viktiga hamnar, flygplatser och andra knutpunkter av nationell och internationell betydelse ingår eller ligger i anslutning till nätverket. Tillgängligheten och kapaciteten i Öresundsregionen är en särskild utmaning, där hamnarna har en nyckelroll för Sveriges ekonomi.

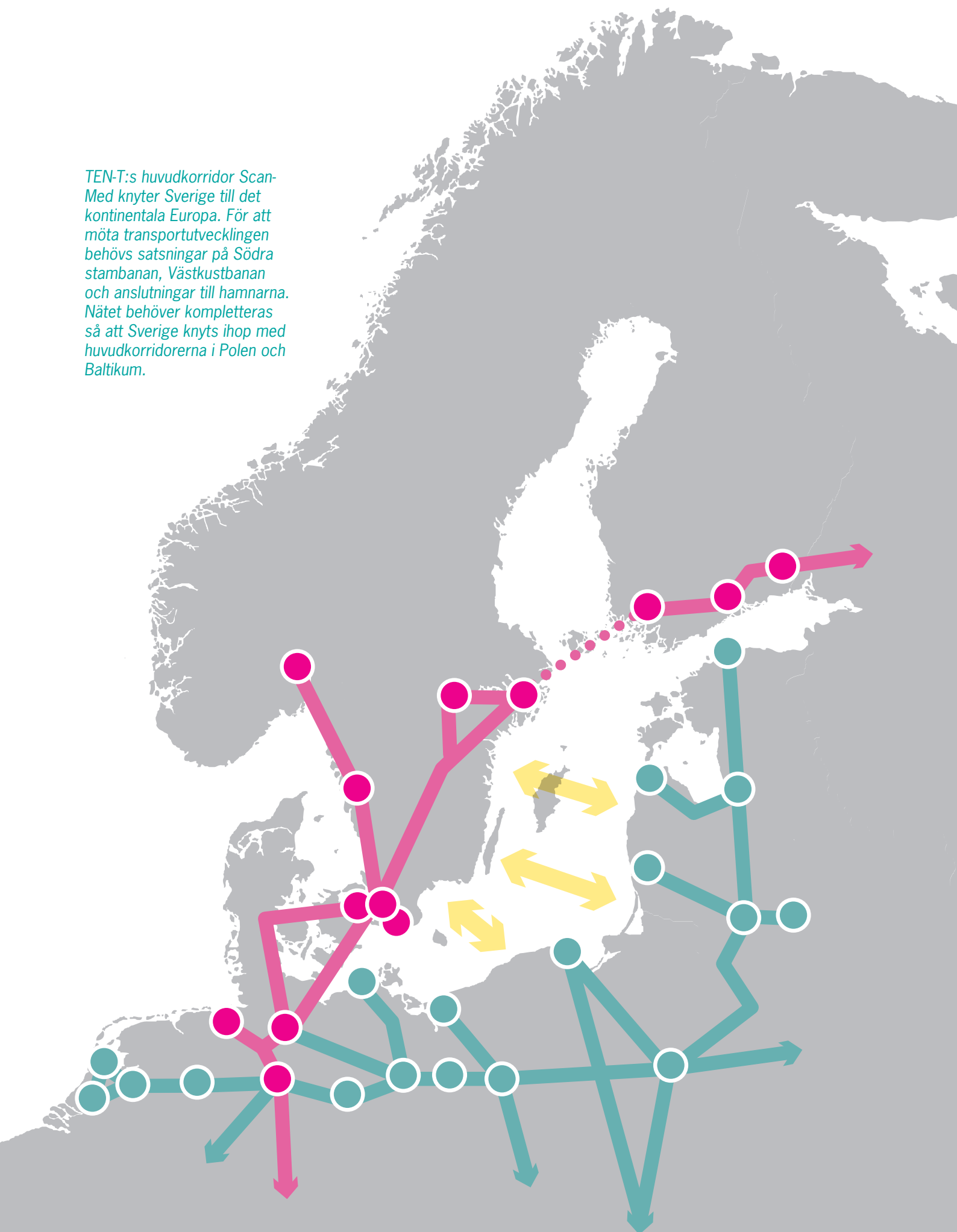
NYA MARKNADER, STARK SKOGSNÄRING OCH VÄXANDE TRANSPORTVOLYMER

De globala handelsmönstren förändras och handeln växer särskilt snabbt i relation mot centrala och östra Europa och mot Asien. Det ställer ökade krav på kapacitet och effektivitet i dessa transportrelationer. Idag saknas viktiga länkar i TEN-T systemet mellan ScanMed korridoren i södra Sverige och TEN-T korridorerna i Polen och de baltiska länderna. Detta berör hamnarna i Småland, Blekinge och Skåne, men också väg- och järnvägsnätet som kopplar till dessa knutpunkter.

I Sydsvrige finns även en stark skogsnäring, hela 20-25 procent av rikets tillväxt inom segmentet, vilket innebär stora volymer skogsprodukter i alla delar av vägnätet inklusive hamnarna.

TENT:s huvudkorridor Scan-Med knyter Sverige till det kontinentala Europa. För att möta transportutvecklingen behövs satsningar på Södra stambanan, Väst kustbanan och anslutningar till hamnarna. Nätet behöver kompletteras så att Sverige knyts ihop med huvudkorridorerna i Polen och Baltikum.

Jönköpingsområdet är en central punkt för logistik med en viktig funktion för hela landets tillväxt. Godstransporterna på det hårt belastade sydsvenska järnvägs- och vägnätet beräknas dessutom öka, bland annat på grund av kommande Fehmarn Bält-förbindelsen och den ökande handeln mot östra Europa. För att kunna leva upp till nationella och regionala målsättningar om tillväxt, miljö och utveckling behövs en utökad kapacitet i infrastrukturen.

Klimatmålen för transportsektorn innebär stora utmaningar inte minst inom godsområdet som sker på marknadsmässiga grunder. Långväga gods på järnväg är i grunden det mest kostnadseffektiva transportslaget i många relationer. För att öka gods på järnväg krävs inte bara ökad kapacitet och redundans i järnvägssystemet utan också effektiva terminaler för intermodalitet och rangering samt

elektrifiering av oelektrifierade järnvägar. För den del av godstransporterna som även framgent kommer att gå på väg behövs en omställning till hållbara drivmedel. Snabbare övergång till biodrivmedel, elektrifiering av vägtransporter och satsningar på nya tekniker som elektrobränslen är viktiga delar i att uppnå ett fossilbränslefritt transportsystem.

Sydsverige har en lång kustlinje med många större och mindre hamnar vilka flertalet är utbyggda för intermodala skiften och som kan ingå i en utökad kustsjöfart. Kustsjöfart förekommer i viss omfattning i några relationer med hamnar utanför Sydsverige. Det finns en potential för överflyttning från land- till sjötransporter genom en utveckling av kustsjöfarten. Detta tillsammans med en användning av miljövänliga fartygsbränslen är en del i omställningen mot hållbara godstransporter.

VAD KRÄVS?

Regionsamverkan Sydsverige driver utvecklingsarbete tillsammans med andra aktörer så att transporterna effektiviseras och bidrar till ökad konkurrenskraft och regional utveckling med mindre klimatpåverkan. Med det regionala utvecklingsansvaret innebär detta att vi utvecklar våra regioner så att de kan samspela med andra delar av Sverige och så att de blir konkurrenskraftiga och bidrar till Sveriges tillväxt. Vi möter upp den ökade handeln över Östersjön med funktionell infrastruktur och intermodala lösningar. Vi ser därmed sex punkter som behöver prioriteras inom transportsystemet och i planerna för investeringar i den statliga infrastrukturen för bästa effektivitet och användning av resurser:

- Vidareutveckla och undanröja flaskhalsar i TEN-T Skandinavien-Medelhavskorridoren, särskilt på Södra stambanan, Västkustbanan och i passagen genom Öresundsregionen.
- Knyta ihop Sydsveriges Östersjöhamnar med TEN-T-nätverket för att få bättre koppling till de viktiga och växande handelsmarknaderna i Polen och Baltikum.
- Säkra bärigheten på det finmaskiga vägnätet och åtgärder för upprepade årliga tjällossningar.
- Samordnad planering och utveckling av transportsystemet samt undanröjande av administrativa hinder nationellt och internationellt.
- Skapa incitament för ökad intermodalitet mellan sjöfart-järnväg och ökad kustsjöfart.
- Utveckla viktiga godstransportstråk för möjligheten att introducera en elektrifiering av vägtransporter samt elektrifiera hela järnvägsnätet.

SYDSVERIGE

2,7 MILJONER INVÅNARE 26% AV
SVERIGES BEFOLKNING 6 REGIONER

STRATEGISKT GEOGRAFISKT LÄGE I NORRA EUROPA

POSITIONSPAPPER INFRASTRUKTUR 2020

Tillgänglighet till arbete, bostad, utbildning, kultur och service genom smidiga kommunikationer är viktigt i människors vardag. Transportsystemets funktion och utveckling, både för personresor och godstransporter är även avgörande faktorer för att kunna knyta samman Sydsverige och stärka företagens konkurrenskraft. Det strategiska läget och kopplingarna mot kontinentala Europa gör att ett starkt Sydsverige gynnar hela Sveriges tillväxt och utveckling.

För den framtida utvecklingen av infrastrukturen är Regionsamverkan Sydsverige eniga om positionerna:

- **Nationell och internationell tillgänglighet**
- **Sammanknutet Sydsverige**
- **Konkurrensmässiga och hållbara godstransporter**

REGIONSAMVERKAN SYDSVERIGE är ett samarbete mellan Region Blekinge, Region Halland, Region Jönköpings län, Region Kalmar län, Region Kronoberg och Region Skåne kring infrastruktur, kollektivtrafik, kultur, arbetsmarknad och kompetensförsörjning samt bredband och digitalisering. Syftet är att, med medborgarnas bästa för ögonen, utveckla samarbetet mellan verksamheterna i de sex regionerna. Vi strävar efter helhetsorienterad och långsiktigt hållbar utveckling i Sydsverige och Sverige.

